

Τον Αύγουστο, Σεπτέμβριο και Οκτώβριο 2011 άρχισαν νέες ανασκαφικές έρευνες από το Δρ Αντώνη Βασιλάκη, Διευθυντή της ΛΕ΄ ΕΠΚΑ, στη θέση «Κατσιβελάτα» της συνοικίας Ρίζα του οικισμού Τζαννάτων Πόρου της Δ.Ε. Ελειού-Πρόννων δήμου Κεφαλληνίας. Στην παρακείμενη θέση «Μπούρτζι» έχει ανασκαφτεί από τον π. Γενικό Διευθυντή Αρχαιοτήτων Λάζαρο Κολώνα, ο σημαντικότερος μυκηναϊκός ηγεμονικός θολωτός τάφος της Δυτικής Ελλάδας . Η περιοχή Τζαννάτων και Πόρου Κεφαλονιάς χαρακτηρίστηκε αρχαιολογικός χώρος με απόφαση του ΥΠΠΟ το 1993.

Με άλλη απόφαση το 1999 καθορίστηκαν ζώνες προστασίας, αλλά αυτό δεν εμπόδισε την καταστροφή σημαντικών ερειπίων (π.χ. του μνημειώδους προϊστορικού περίβολου) στο λόφο «Κατσιβελάτα», στον αγρό οικογένειας Ευάγγελου Μενεγάτου βορειοανατολικά από το θολωτό τάφο, σε απόσταση περίπου 350 μ. Για τη διευκρίνιση του χαρακτήρα του περίβολου και των αρχαίων δομικών υλικών που ήταν διάσπαρτα, μαζί με θραύσματα ρωμαϊκών κεραμίδων από καλυβίτες τάφους, και κεραμική προϊστορικών χρόνων, αποφασίστηκε να πραγματοποιηθεί διερευνητική σωστική ανασκαφή.

Η έρευνα εντόπισε και ανάσκαψε αρχαιότητες μυκηναϊκών χρόνων (1600-1200 π.Χ.).

1. Αποκαλύφθηκε η πορεία του μνημειώδους προϊστορικού περίβολου, μέσου πάχους 2,30 μ., με κατεύθυνση Βορρά-Νότο, σε μήκος περίπου 40 μέτρων. Ο περίβολος είναι η τελευταία κατασκευή στη θέση αυτή (1200 π.Χ.). Την ιδία εποχή κατασκευάστηκε χαλικόστρωτος δρόμος -σώθηκε στο βόρειο τμήμα της ανασκαφής- που βαίνει παράλληλα με το περίβολο στα δυτικά του. Ο δρόμος, μέσου πλάτους 2,20 μ. ορίζεται στα δυτικά από σειρά μεγάλες πέτρες, που βαίνει παράλληλα με τον περίβολο.

2. Βαθύτερα από το δρόμο και τον τοίχο είχε κατασκευαστεί μικρό κτίσμα, από το οποίο σώθηκε καμπυλόγραμμος τοίχος, μήκους 4,00 μ., κάτω από το οδόστρωμα. Ο χαρακτήρας του δεν μπορεί να προσδιοριστεί ακόμη.

3. Η τρίτη και κυριότερη περίοδος χρήσης του χώρου αποκαλύφθηκε βαθύτερα σε έκταση περίπου 50 τ.μ. Οικοδομήθηκε ένα μεγάλων διαστάσεων οικοδόμημα, από το οποίο σώθηκαν τα λείψανα καμπυλόγραμμου τοίχου μέσου πάχους 1,50 μ. σε μήκος πάνω από 10 μ. και ευθύγραμμου τοίχου πάχους 1,80 μ. Το αδιατάρακτο στρώμα, που το πάχος του ποικίλει από 0,15 μέχρι 0,60 μ., έχει κλίση προς τα νότια και αποκαλύφθηκε σε έκταση περίπου 150 τ.μ. Μέχρι σήμερα έχουν αποκαλυφθεί: α) καμπυλόγραμμη κατασκευή, διαμέτρου 2,00 μ., πιθανόν αποθέτης απορριμμάτων, β) πηλόχριστη κυκλική εστία, γ) μάζες πηλού και δ) μικρή πετρόκτιστη κατασκευή, μέσα στην οποία είχε τοποθετηθεί ένα μεσαίο αγγείο. Στο αδιατάρακτο στρώμα βρέθηκαν πολλά όστρακα αγγείων ποικίλων σχημάτων, μεγεθών και κατηγοριών πηλού. Η κεραμική δεν συντηρήθηκε ακόμη, αλλά από την πρώτη εξέταση χρονολογείται με βεβαιότητα στον 14ο και 13ο αι. π. Χ. (ΥΕ IIIB - ύστερη μυκηναϊκή περίοδο). Βρέθηκαν πήλινα σφοντύλια διαφόρων μεγεθών και σχημάτων, δεκάδες μικρολιθικά εργαλεία και θραύσματα εργαλείων από πυριτόλιθο, πρισματική χάντρα από στεατίτη και ένα μοναδικό κόσμημα-σφραγίδα: ένα σταγονόσχημο επίμηκες περίαπτο, μήκους 0,04 μ. και μέσης διαμέτρου 0, 0012 μ., από βασάλτη, με σπασμένη την οπή ανάρτησης, και με δυσδιάγνωστο σφραγιστικό θέμα στην καμπύλη κάτω επιφάνεια.

4. Μια αρχαιότερη χρήση του χώρου έχει αποκαλυφθεί στο βορειοδυτικό τμήμα της ανασκαφής: τοίχοι ευθύγραμμοι και λίγη κεραμική, που προς το παρόν δύσκολα χρονολογείται με ακρίβεια, αλλά πιθανόν είναι του 15ου αι π.Χ.

Η ανακάλυψη του οικισμού, σε συνδυασμό με τον ηγεμονικό θολωτό τάφο, δημιουργεί νέο κεφάλαιο στην ιστορική και οικιστική εξέλιξη της μυκηναϊκής Κεφαλληνίας, και την ανάγκη

επανεξέτασης ανοικτών ζητημάτων αρχαιολογικής τοπογραφίας της Ιόνιας νησιωτικής περιοχής, που αποτελούσε την επικράτεια του «άνακτα» των Κεφαλλήνων.

Δρ Αντώνης Βασιλάκης
Πόρος Κεφαλληνίας, 07/10/2011